Николай Афанасьевич Апросимов

“Эрэллээх доҕор”

Семен Архаан диэн булчут ыттааҕа. Бултуу бардаҕына, Архаан иччитин иннигэр сүүрэн сундулуйара. Архаан булду көрдөҕүнэ. Биитэр булт сытын биллэҕинэ, төттөрү сүүрэн кэлэн, иччитигэр биллэрэрэ. Оччоҕо иччитэ оҥостон үөмтэҕинэ, Архаан эмиэ үөмэрэ. Саа тыаһаатар эрэ, ыстанара. Булт табыллыбыт буоллаҕына, ыт аттыгар тиийэн, сытан кэбиһэрэ.Оттон иччитэ сыыһа ыттаҕына, хайдах сыыстыҥ диирдии, кылап-халап көрө-көрө, Төттөрү-таары сүүрэлиирэ.

Ханна эмэ айанныыр буоллахтарына, Архаан бастаан баран сүүрэн иһэр буолара. Ол иһэн, бэл, хабдьыны көрдөҕүнэ, иччитигэр төттөрү сүүрэн кэлэн, кутуругун хамсатара. Ол аата булт баарын биллэрэр бэлиэтэ этэ. Оччоҕо Семен саатын ылан, хайаан да ыттаҕына табыллара. Ыппатаҕына, баҕар, ытым кэнники булт баарын биллэрбэт буолуо диэн куттана саныыра.

Биирдэ Семену Архаан өлөртөн быыһаабыта. Ол маннык этэ.

Семен, куолутунан, бултуу барбыта. Бөһүөлэк чугаһыгар туох да суох буолуо диэн, сүгэн иһэн ыарырҕаан, бэрдээнин ботуруонун ылан кэбиспитэ уонна ити курдук кыһалҕата суох айаннаан испитэ. Оттон Архаан иччитин кэнниттэн испитэ. Ол истэхтэринэ эмискэ Семен иннигэр эһэ кэлэн хоройо түспүтэ. Семен табата соҕуйан, туора ыстаныытыгар, өйдөөбөккө иһэр буолан, охтон, табатын быатыгар сөрүөстүбүтэ. Таба быатын да араартарар түгэн биэрбэккэ, Киһини соҕо сылдьыбыта. Онон Семен тугу да гынар кыаҕа суох буолбута. Ол саамай мүччүргэннээх кэмҥэ Архаан эһэҕэ тиийэн иилистэ түспүтэ. Эһэ, уордайан, ыты, сиритэ-хайыта харбаспытынан. Эккирэтэн туманнаабыта. Эһэҕэ үөрүйэхтээх Архаан, таба оҕустарбакка, окко-маска сөрүү көтө сылдьыбыта. Эһэ, эккирэтиспэхтээн баран, Архааны бараҕан, Семеҥҥа ыстаммыта.

Семен сөрүөстүбүт быатыттан нэһиилэ арахсан баран, саатын өссө кыайан ыла илигэ. Иччитигэр эһэ ыстаммытын көрөн, Архаан харса суох эөэ такымыгар түспүтэ. Эһэ эмиэ Архааны эккирэппитэ. Ити кэмҥэ семен саатын ылан ботуруон укта охсубута уонна эһэни

ыппыта. Эһэ, часкыйа түһээт, буулдьа таппыт миэстэтин икк баппаҕайынан батарыта харбаамахтаабыта. Кини ол убахтана олордоҕуна, киһи иккиһин ыппыта. Эһэ, өлөөрү, тиһэх тыынын былдьаһан, көхсүн тыаһаталаабыта, ыардык киҥинэйбитэ уонна сууллан түспүтэ. Архаан эһэни хабарҕатын ылан илгиэлээбитэ уонна букатын хамсаабат буолтун кэннэ уурайбыта.

Итинтэн ыла Семен Архааны эрэллээх доҕорум диэн ааттыыр буолбута.